

СУЧАСНИЙ СТАН ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ З КУРСАНТАМИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ МВС УКРАЇНИ

Пріоритетним напрямом реформування та вдосконалення діяльності Міністерства внутрішніх справ України є визначення підходів до оптимізації системи та структури вищих навчальних закладів МВС, удосконалення навчально-виховного процесу, забезпечення тісного взаємозв'язку науки і практики, урахування державних і суспільних інтересів у галузях освіти і науки та здійснення підготовки фахівців, які мають поглиблені теоретичні знання і практичні навички та спроможні на високому професійному рівні захищати права, свободи, інтереси громадян, протидіяти злочинності, здійснювати заходи, спрямовані на забезпечення громадського порядку і безпеки в державі. Одним із шляхів вирішення вищевказаних завдань є вдосконалення виховної роботи з курсантами вищих навчальних закладів МВС України [3].

Мета статті – провести аналіз сучасного стану організації виховної роботи з курсантами у вищих навчальних закладах МВС України.

Виховна робота у вищих навчальних закладах МВС України регламентується Конституцією України, Законами України “Про міліцію”, “Про освіту”, “Про вищу освіту”, актами Президента України та Кабінету Міністрів України, Загальною Декларацією прав людини, міжнародними правовими нормами, ратифікованими у встановленому порядку, нормативно-правовими актами Міністерства внутрішніх справ України, нормативно-правовими актами Міністерства освіти і науки України, що регламентують порядок функціонування вищих навчальних закладів. Основні вимоги до організації виховної роботи у вищих навчальних закладах МВС України містяться в Концепції національного виховання студентської молоді [1], Концепції виховної роботи у вищих навчальних закладах МВС України, Положенні про психолого-педагогічне супроводження навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах МВС України та Положенні про порядок організації та проведення виховної роботи з перемінним складом у вищих навчальних закладах МВС України [2].

Концепція національного виховання студентської молоді (далі – Концепція ВНЗ МОН) визначає головною метою національного виховання студентської молоді формування свідомого громадянина – патріота Української держави, активного провідника національної ідеї, представника української національної еліти через набуття молодим поколінням національної свідомості, активної громадянської позиції, високих моральних якостей і духовних запитів [1].

У Концепції ВНЗ МОН визначаються основні напрями національно-виховної діяльності:

1. Національно-патріотичне виховання:

– формування національної свідомості і відповідальності за долю України;

- виховання любові до рідної землі, її історії, відновлення та збереження історичної пам'яті;
- культивування кращих рис української ментальності (працелюбності, індивідуальної свободи, глибокого зв'язку з природою та ін.);
- виховання бережливого ставлення до національного багатства країни, мови, культури, традицій.

2. Інтелектуально-духовне виховання:

- розвиток пізнавального інтересу, творчої активності, мислення;
- виховання потреби самостійно здобувати знання та готовності до застосування знань, умінь у практичній діяльності;
- реалізація особистісного життєвого вибору та побудова професійної кар'єри на основі здібностей і знань, умінь і навичок;
- виховання здатності формувати та відстоювати власну позицію;
- формування особистісного світогляду як проекції узагальненого світосприймання.

3. Громадянсько-правове виховання:

- прищеплення поваги до прав і свобод людини та громадянина;
- виховання поваги до Конституції, законів України, державних символів України;
- виховання громадянського обов'язку перед Україною, суспільством;
- формування політичної та правової культури особистості;
- залучення студентської молоді до участі у добровільних акціях і розвитку волонтерського руху.

4. Моральне виховання:

- формування почуття власної гідності, честі, свободи, рівності, працелюбності, самодисципліни;
- формування моральної культури особистості, засвоєння моральних норм, принципів, категорій, ідеалів суспільства на рівні власних переконань;
- становлення етики міжетнічних відносин та культури міжнаціональних стосунків.

5. Екологічне виховання:

- формування основ глобального екологічного мислення та екологічної культури;
- оволодіння знаннями та практичними вміннями раціонального природокористування;
- виховання почуття відповідальності за природу як національне багатство;
- виховання готовності до активної екологічної та природоохоронної діяльності.

6. Естетичне виховання:

- розвиток естетичних потреб і почуттів, художніх здібностей і творчої діяльності;

- формування у молоді естетичних поглядів, смаків, які ґрунтуються на українських народних традиціях та кращих здобутках світової культури;

- вироблення умінь примножувати культурно-мистецькі надбання народу, відчувати і відтворювати прекрасне у повсякденному житті.

7. Трудове виховання:

- формування особистості, яка свідомо та творчо ставиться до праці в умовах ринкової економіки;

- формування почуття господаря та господарської відповідальності;

- розвиток умінь самостійно та ефективно працювати.

8. Фізичне виховання та утвердження здорового способу життя:

- виховання відповідального ставлення до власного здоров'я, здорового способу життя;

- формування знань і навичок фізичної культури в житті людини;

- забезпечення повноцінного фізичного розвитку студентів;

- фізичне, духовне та психічне загартування;

- формування потреби у безпечній поведінці, протидія та запобігання негативним звичкам, профілактика захворювань;

- створення умов для активного відпочинку студентів.

Нормативні документи МВС України конкретизують порядок організації виховної роботи у ВНЗ МВС України з урахуванням професійних вимог до особистості та умов професійної діяльності майбутніх працівників органів внутрішніх справ.

Концепція виховної роботи у вищих навчальних закладах МВС України (далі – Концепція ВНЗ МВС) визначає виховну роботу у ВНЗ невід'ємною складовою навчально-виховного процесу, яка включає в себе систему організаційних, соціально-психологічних, інформаційних, педагогічних, правових, культурно-просвітницьких та соціальних заходів, спрямованих на формування та розвиток у слухачів (курсантів) професійно необхідних психологічних якостей, моральної самосвідомості, що має забезпечити високу готовність випускників ВНЗ до практичної діяльності [2].

Напрямами виховної роботи у ВНЗ МВС України є:

1. Світоглядна культура, яка передбачає систему знань, життєвих принципів та ідейну впевненість, соціальну активність. Система знань набувається перемінним складом під час вивчення філософських, політико-правових і гуманітарних дисциплін, постійного ознайомлення з політикою Української держави, станом справ у регіонах, країні, світі. При прийнятті рішення у своїй повсякденній поведінці важливо, щоб курсант (слухач, студент) знав і керувався загальнолюдськими принципами і повагою до честі та гідності людини, цінності життя, законослухняності тощо. Ідейна впевненість має виражатися в бажанні, готовності особистості будувати свою професійну діяльність відповідно до одержаних знань і засвоєних принципів, що знаходять відповідне відображення в ціннісних орієнтаціях, мотивації особистості.

2. Політико-правова культура – формування у перемінного складу таких рис, як повага до конституційно-політичної побудови країни, інститутів держави, дотримання вимог Конституції України і законів, що стоять на сторожі прав та інтересів громадян.

3. Моральна культура – вироблення і закріплення у перемінного складу таких моральних якостей, як суворе дотримання норм і принципів загальнолюдської моралі, шанобливе ставлення до праці і навчання, стійкість, мужність, чесність і безкомпромісність при виконанні службових обов'язків, висока вимогливість до себе, почуття товариства, справедливості, непримиримість до хамства, підлабузництва, зазнайства, користюлюбства.

4. Естетична культура – прищеплення перемінному складу відчуття прекрасного, прилучення його до багатств національної і світової культури, духовних цінностей.

5. Фізична культура – зміцнення і збереження здоров'я, розвиток фізичної сили та витримки, швидкої орієнтації і реакції, уміння швидко діяти в умовах фізичного та психологічного напруження.

6. Патріотичне виховання – виховання перемінного складу в душі гордості за історичне минуле та сьогодення українського народу.

7. Виховання дисциплінованості й законослухняності – забезпечується глибоким знанням і повсякденним дотриманням вимог чинного законодавства, Присяги, Етичного кодексу та Кодексу честі працівника органів внутрішніх справ [2].

Напрями виховної роботи реалізуються в різноманітних формах. У вищих навчальних закладах МВС України на постійній основі функціонує інститут кураторів-наставників академічних груп, який створюється на факультетах з-поміж найбільш досвідчених науково-педагогічних працівників. Куратори-наставники щотижнево проводять активну виховну та індивідуально-виховну роботу з курсантами у тісній співпраці з керівництвом курсів та факультетів. Відповідно до навчального плану проводяться заняття з гуманітарної підготовки курсантів.

Майбутніх працівників органів внутрішніх справ постійно інформують щодо питань внутрішньої і зовнішньої політики, з питань міжнародного становища, історії та культури українського народу, міжконфесійних проблем в інформаційні години на курсах, під час навчальних занять та масових заходів із залученням депутатського корпусу різних рівнів, облдержадміністрації, політологів, економістів, представників творчої інтелігенції, практичних працівників органів внутрішніх справ.

Організована та проводиться робота з розвитку самодіяльної творчості в колективах навчальних груп, курсів, факультетів ВНЗ: проведення фестивалів, концертів, оглядів-конкурсів художньої самодіяльності, виставок робіт самодіяльних художників та інших заходів, у тому числі із залученням членів сімей. Гарною традицією у вищих навчальних закладах МВС України стало залучення колективів художньої самодіяльності до

проведення урочистих заходів на честь знаменних дат і подій, що сприяє зміцненню та поліпшенню морально-психологічного клімату в колективах.

Приділяється увага духовно-просвітницькій роботі з курсантами, яка проводиться із залученням представників різних релігійних конфесій та творчої інтелігенції. Проводяться творчі зустрічі курсантського складу та членів їх сімей з майстрами культури та мистецтва, бесіди, лекції, диспути з питань професійної етики, культури поведінки та спілкування з громадянами.

Активну участь в організації та проведенні виховної роботи беруть громадські формування: ради зборів курсів і факультетів, ради молодших командирів, ради кімнат відпочинку (народознавчих світлиць), ради відмінників (на старших курсах), жіночі ради (за наявності значної кількості дівчат-курсантів), редакційні колегиї стінних та сатиричних газет, редактори “Бойових листів”, батьківські комітети, спорторганізатори: курсу та навчальних груп.

Однією з провідних форм організації виховної роботи у ВНЗ МВС України є виховання особового складу на кращих традиціях органів внутрішніх справ, інших правоохоронних структур, конкретних прикладах сумлінного ставлення до роботи кращих випускників, працівників та ветеранів органів внутрішніх справ.

Пропаганда здорового способу життя, організація спортивно-масових заходів з особовим складом та членами їх сімей стають все більш популярними складовими виховання фізично розвинутої особистості майбутнього працівника органів внутрішніх справ.

Широко розгорнута робота центрів культури та дозвілля, клубів, бібліотек, музеїв історії навчальних закладів, наукових гуртків курсантів. Створена єдина система морального та матеріального стимулювання з метою досягнення найвищих результатів у навчанні та громадській діяльності дає свій позитивний результат.

Значне місце в організації та проведенні виховної роботи з курсантами відводиться психолого-педагогічному супроводу. Психолого-педагогічний супровід є однією з функцій Служби психологічного забезпечення оперативно-службової діяльності органів та підрозділів внутрішніх справ України та являє собою комплекс організаційних, психологічних і педагогічних заходів, спрямованих на формування й розвиток у курсантів (слухачів) професійно-важливих особистісних якостей та психологічної готовності до майбутньої професійної діяльності.

Але незважаючи на великий обсяг виховних заходів, які проводяться з курсантами вищих навчальних закладів МВС України, ще є серед випускників випадки дезадаптації до умов професійної діяльності, порушень дисципліни та законності, що негативно впливає на імідж працівників міліції, якість виконання ними службових обов'язків та змушують молодих фахівців звільнюватися з різних причин (див. рис.).

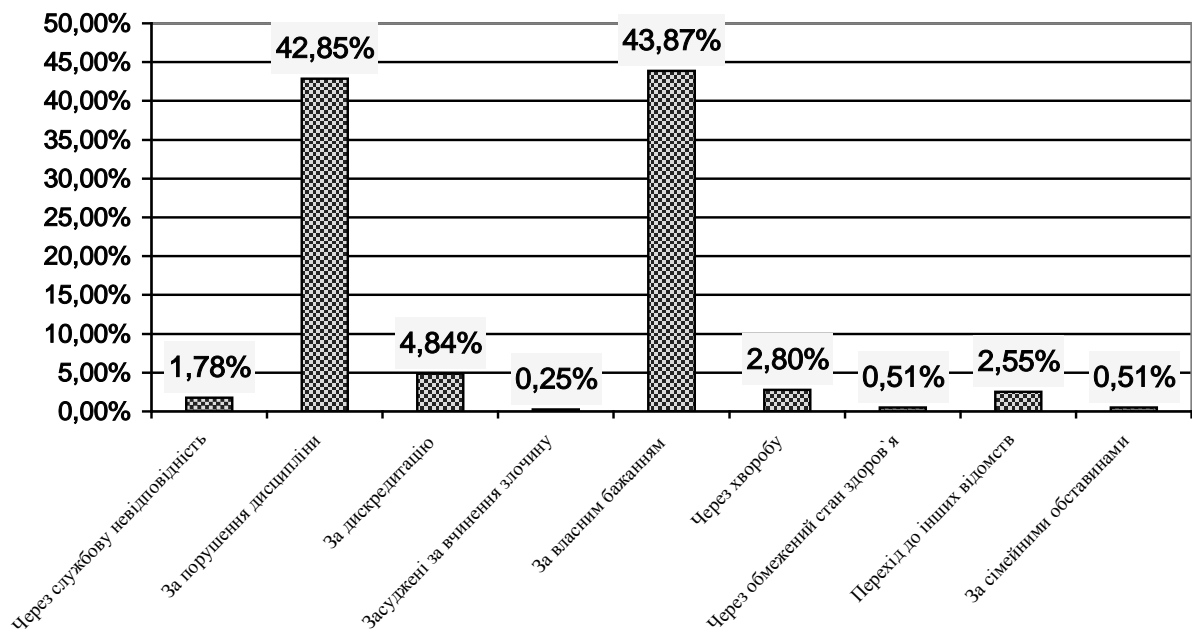

Рис. Причини звільнення молодих фахівців органів внутрішніх справ у 2010 р.

Із загальної кількості звільнених у 2010 р. молодих фахівців 195 (49,7%) звільнено за негативними мотивами, у 2009 р. – 198 (51,29%), у тому числі: за порушення дисципліни – 168; за дискредитацію звання рядового і начальницького складу – 19; через службову невідповідність – 7; засуджені за скоєння злочинів – 1[4].

Висновки. Аналіз сучасних станів організації виховної роботи курсантами вищих навчальних закладів МВС України, організації роботи з молодими фахівцями в органах та підрозділах внутрішніх справ, причин звільнення молодих працівників з органів внутрішніх справ свідчить про наявність недоліків у вихованні та формуванні психологічної готовності до умов професійної діяльності курсантів вищих навчальних закладів МВС України. Таким чином, необхідним є розроблення професійно орієнтованих форм і методів виховання особистості майбутніх працівників органів внутрішніх справ.

Література

1. Рішення Колегії МОН України від 25.06.2009 р. “Про затвердження Концепції національного виховання студентської молоді”.
2. Наказ МВС України від 30.11.2002 р. № 1279 “Про затвердження Концепції виховної роботи у вищих навчальних закладах МВС України, Положення про психолого-педагогічне супроводження навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах МВС України та Положення про порядок організації та проведення виховної роботи з перемінним складом у вищих навчальних закладах МВС України”.
3. Наказ МВС України від 28.10.2007 р. № 411 “Про затвердження Концепції реформування системи освіти МВС України та підвищення якості підготовки фахівців для органів внутрішніх справ”.
4. Лист МВС України від 26.01.2011 р. № 1317/Мг “Про стан організації роботи з молодими фахівцями в органах та підрозділах внутрішніх справ України протягом 2010 року”.